

บทวิจารณ์หนังสือ

ภาษา (ศาสตร์) กับสังคมและการสอน

ผู้วิจารณ์: อำนาจ ปักขาสุข
สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
E-mail: amnat.p@arts.tu.ac.th

อนุชิต ตุ่มฉินจินดา ผู้เขียน
ข้อมูลหนังสือ: อนุชิต ตุ่มฉินจินดา. (2566). ภาษา (ศาสตร์) กับสังคมและการสอน
(พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม).
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือ “ภาษา (ศาสตร์) กับสังคมและการสอน” เขียนโดย อนุชิต ตุ่มฉินจินดา นักภาษาศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้าน Applied Linguistics จาก Lancaster University ประเทศสหราชอาณาจักร ผู้เขียนนั้นศึกษาและมีความสนใจเกี่ยวกับประเด็นพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก ภาษาศาสตร์สังคม การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม วิจารณ์ปฏิบัติการศาสตร์ รวมถึงการรับภาษาที่สอง หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยจัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อเดือนมกราคม ปี 2566 และในปีเดียวกันนี้มีการพิมพ์เพิ่มเติมจากการพิมพ์ครั้งแรกอย่างต่อเนื่อง จนล่าสุดมีการพิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อเดือนสิงหาคม ปี 2566

หนังสือ “ภาษา (ศาสตร์) กับสังคมและการสอน” จัดเป็นหนังสือวิชาการทางด้านภาษาและภาษาศาสตร์ ที่นอกจากจะให้ความรู้ในเชิงทฤษฎีแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการบูรณาการความรู้ของผู้เขียน เพื่อเชื่อมโยงกับความคิด มุมมอง ประสบการณ์ ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ซึ่งเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจและมีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง ถือเป็นหนังสือที่เหมาะสมกับผู้อ่านทุกกลุ่มที่มีความสนใจในศาสตร์ทางด้านภาษา อันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ดังปรากฏข้อความของผู้เขียนในคำนำ ความว่า

หนังสือ “ภาษา (ศาสตร์) กับสังคมและการสอน” เขียนขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องภาษา ภาษาศาสตร์ในบริบทสังคม และการสอนภาษาให้บุคคลทั่วไป ทั้งที่มีพื้นฐานและไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาศาสตร์และทฤษฎีการสอนภาษา อันอาจจะนำไปสู่การคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับบทบาทของภาษาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต โดยอธิบายปรากฏการณ์การใช้ภาษาในสังคม การเรียน และการสอนภาษา ทั้งนี้ผู้เขียนได้รวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งเผยแพร่ทางเฟซบุ๊กส่วนตัวของผู้เขียน (Anuchit Toomaneejinda)

หมายเหตุ. จาก “คำนำ,” โดย อนุชิต ต๋ามณีจินดา, (น. (14)-(15)), 2566. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เนื้อหาของหนังสือแบ่งออกเป็น 5 บท โดยเป็นการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ การใช้ภาษาที่สัมพันธ์กับสังคม บทบาทของภาษาอังกฤษในโลกปัจจุบัน และภาษากับการเรียนการสอน ดังนี้

บทที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับภาษา ผู้เขียนให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ “ภาษา” เป็นการปูพื้นฐานเบื้องต้น เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของภาษาให้แก่ผู้อ่าน เริ่มตั้งแต่นิยามของภาษา โดยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการให้คำนิยามคำว่า “ภาษา” จากนักวิชาการต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เริ่มตั้งแต่ Sweet (1900) Bloch & Trager (1942) Finegan & Besnier (1989) Bergmann et al., (2007) มาจนถึง Crystal (2010) อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเสนอความคิดเกี่ยวกับภาษาว่า

เนื่องจากภาษาของมนุษย์นั้นมีความซับซ้อนและมีหน้าที่ที่หลากหลาย ประกอบกับรูปแบบการใช้ภาษาเองก็ปรับเปลี่ยนไปตามแต่ละยุคแต่ละสมัย อีกทั้งยังปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมอีกด้วย ทำให้การให้คำจำกัดความที่แน่นอนของสิ่งที่เรียกว่า “ภาษา” นั้นจึงเป็นเรื่องยากและอาจเป็นไปได้ (Bergmann et al., 2007; Jackson, 2014; Yule, 2010)

หมายเหตุ. จาก “ความรู้เกี่ยวกับภาษา,” โดย อนุชิต ตูมณีจินดา, (น. 2), 2566. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น นักวิชาการจึงเลือกที่จะอธิบายคุณลักษณะหรือคุณสมบัติพื้นฐานของสิ่งที่เรียกว่า “ภาษา” แทนการให้คำนิยาม

จากนั้นผู้เขียนจึงกล่าวถึงคุณสมบัติของภาษาและหน้าที่ของภาษา ซึ่งนอกจากภาษาจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารแล้ว ผู้เขียนยังเสนอมุมมองเกี่ยวกับ “ภาษา” ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีปฏิบัติทางสังคม มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐศาสตร์ การเรียนการสอน หรือการทำวิจัย ทำให้เห็นว่าภาษานั้นมีหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งกับการดำรงชีวิตของเรา ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ในการสร้างหรือแม้กระทั่งทำลายความสัมพันธ์ของบุคคล หน้าที่ในการแบ่งแยกผู้คนหรือกดทับผู้คน นอกจากนี้ภาษายังทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการสร้างชาติหรือความเป็นรัฐ รวมถึงการเป็นวัตถุในการศึกษาวิจัยของนักวิชาการด้วยนั่นเอง

บทที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์ ในบทนี้ ผู้เขียนกล่าวถึง “ภาษาศาสตร์” ทั้งนิยามและสาขาย่อยของภาษาศาสตร์ รวมถึงที่มาและขอบเขตของภาษาศาสตร์ประยุกต์ ผู้เขียนยกเหตุการณ์วาระหนึ่งที่กำลังจะถูกลืมเลือนไปมาเปรียบเทียบ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายและแนวคิดทางด้าน “ภาษาศาสตร์” ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นว่า “ภาษาและการใช้ภาษาของมนุษย์” นั้นเป็นการผสมผสานทั้ง “(วิทยา) ศาสตร์” (science) และ “ศิลปะ” (art) เข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์จึงไม่ได้จบแค่เพียงในห้องทดลอง (ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์) หากแต่ยังเกี่ยวข้องกับผู้ใช้ภาษา สถานการณ์การใช้ภาษา ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกับการใช้ภาษาครั้งนั้น ๆ

ในบทนี้ผู้เขียนนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งแสดงให้เห็นการนำองค์ความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้โดยอธิบายข้อสงสัยหรือประเด็นถกเถียงเกี่ยวกับภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ความสำคัญของสัทอักษร (IPA) ปัญหาการถ่ายทอดอักษร และประเด็นปัญหาของคุณวุฒิภาษาศาสตร์ที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้และไม่เข้าใจว่าภาษาศาสตร์เรียนอะไร จนเกิดความเข้าใจผิดถึงขั้นว่าภาษาศาสตร์นั้นเรียนเกี่ยวกับสังคม ประวัติศาสตร์ การเมือง และเหมาะกับการเป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา ดังนั้นการให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์ในบทนี้ จึงช่วยสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อไปในการรับสมัครบุคคลเข้าทำงานให้มีความเชี่ยวชาญสอดคล้องกับการทำงานที่แท้จริง

บทที่ 3 ภาษา การสื่อสาร และสังคม ผู้เขียนเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ (เชิง) สังคม ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคม จากนั้นจึงอธิบายถึงการสื่อสารและวิธีการสื่อสาร ซึ่งพบว่าการสื่อสารของมนุษย์นั้นสามารถสะท้อนอำนาจและวัฒนธรรมได้อีกทั้งยังแสดงให้เห็นอีกว่ารูปแบบของการสื่อสารนั้นจะแตกต่างกันไปตามแต่ละวัฒนธรรม

ความน่าสนใจของเนื้อหาในบทนี้อยู่ที่ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสารที่สัมพันธ์กับสังคม ที่ผู้เขียนแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่สัมพันธ์กับสังคมในยุคปัจจุบันได้อย่างน่าสนใจ ผู้เขียนนำเสนอประเด็นที่เป็นกระแสสังคม รวมถึงปรากฏการณ์ทางภาษาที่อยู่ใกล้ตัวและเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมาวิเคราะห์และอธิบายโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ อาทิ ประเด็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับการใช้ภาษา การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ การเปลี่ยนชื่อเมืองหลวง การเปลี่ยนแปลงภาษาของวัยรุ่น รวมถึงอำนาจของภาษา ภาษาที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรม และประเด็นการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นต้น

ประเด็นที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียนนำเสนอไว้อย่างน่าสนใจ ได้แก่ “ความเจ็บ” กับ “การสื่อสาร” ที่ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า “ความเจ็บ” นั้นเป็นวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม โดยในบางวัฒนธรรม “ความเจ็บ” ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของ “ความเคารพ” หรือ “การเชื่อฟัง” ในขณะที่ในบางวัฒนธรรม “ความเจ็บ” คือ สิ่งที่บ่งบอกถึงความไม่ประสงค์ที่จะมี

ส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ หรือไม่ให้ความร่วมมือกับสังคมได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการใช้ “ความเงียบ” ในการสื่อสารนั้น อาจกลายเป็นการสื่อสารที่ทรงพลังและสามารถสะท้อนให้เห็นถึง “ความเฉื่อยฉาน” ของผู้ส่งสารได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

การนำประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวมานำเสนอ ทำให้เห็นถึงความทันสมัยของข้อมูล และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้กับการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางภาษาในสังคม สิ่งเหล่านี้ ทำให้เห็นว่าภาษาศาสตร์ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ไกลตัว หากแต่เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัว ซึ่งมีประโยชน์และช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของภาษา และปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นได้

บทที่ 4 พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก เมื่อภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษากลางเพื่อการสื่อสาร และเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างผู้คนที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้ภาษาอังกฤษที่ใช้อยู่ในสังคมมีความหลากหลายเป็นอย่างมาก ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายของภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในบทนี้ผู้เขียนต้องการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของภาษาอังกฤษ ผู้ใช้ภาษาอังกฤษ และแนวคิดเรื่องภาษาอังกฤษมาตรฐาน ตลอดจนบทบาทภาษาอังกฤษในประเทศไทย ทั้งนี้ประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนกล่าวถึงคือแนวคิด “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” (Global Englishes: GE) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนใจศึกษาความเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายของภาษาอังกฤษในปัจจุบัน รวมถึงการตระหนักรู้และการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายที่เกิดขึ้น

ผู้เขียนอธิบายความแตกต่างระหว่างแนวคิดพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกกับแนวคิดต่าง ๆ ที่มีมาก่อนหน้า รวมถึงแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิด “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สอง” (English as a second language: ESL) “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาเพิ่มเติม” (English as an additional language: EAL) “นานาชาติภาษาอังกฤษโลก” (World Englishes: WE) “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง” (English as a lingua franca: ELF) แนวคิด “สังคมพหุภาษา” (Multilingualism) “การสื่อสารข้ามขอบเขตภาษา” (Translanguaging) รวมถึง “จุดเปลี่ยนของการรับภาษาที่สองในสังคมพหุภาษา” (Multilingual turn) เป็นต้น

สิ่งที่น่าสนใจในบทนี้คือการพิจารณาหนึ่งนอกเหนือจากเนื้อหาที่เป็นประเด็นที่ทันสมัยแล้วก็คือ การนำคำศัพท์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นและปรากฏครั้งแรกในบทความเรื่อง “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก: โอกาสและความท้าทาย”

(อนุชิต ตุ่มฉินจินดา, 2565) มาใช้แทนคำว่า “Global Englishes” ซึ่งยังไม่มีศัพท์บัญญัติอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ผู้เขียนสร้างคำศัพท์ดังกล่าวขึ้นโดยอาศัยการแปลแนวคิดที่เป็นหัวใจหลักของการศึกษาภาษาอังกฤษตามแนวทางของ “Global Englishes” ซึ่งให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

1. “พหุ” สื่อถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษ
2. “พลวัต” สื่อถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาอังกฤษ
3. “ภาษาอังกฤษโลก” สื่อถึงภาษาอังกฤษที่ใช้จริงของผู้คนบนโลกใบนี้

การปรากฏของคำศัพท์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” นั้นมีส่วนช่วยทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดดังกล่าวได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดความแตกต่างจากแนวคิด “World Englishes” ที่นิยมใช้กันทั่วไปว่า “นานาชาติภาษาอังกฤษโลก” อีกด้วย ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่ผู้เขียนนำเสนอเกี่ยวกับบทบาทของภาษาอังกฤษในสังคมปัจจุบันก็คือ ในปัจจุบันภาษาอังกฤษได้กลายเป็นสินค้าที่มีมูลค่าและสร้างรายได้มหาศาล ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่านอกจากภาษาอังกฤษจะเป็นทรัพย์สินของผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่งแล้ว ภาษาอังกฤษยังถูกทำให้กลายเป็นสินค้า (commodification of English) ที่มีมูลค่าและสร้างรายได้มหาศาลให้กับประเทศของผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่ง ด้วยการกำหนดให้มีการสอบข้อสอบมาตรฐาน TOEFL หรือ IELTS สำหรับนักเรียนต่างชาติที่เข้าไปศึกษาต่อในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่ง สิ่งนี้ทำให้ภาษาอังกฤษไม่ใช่แค่เครื่องมือในการสื่อสาร แต่เป็น “สินค้าที่ทุกคนอยากช่วงชิง” (อนุชิต ตุ่มฉินจินดา, 2566) อันแสดงให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจของภาษาอังกฤษในโลกยุคปัจจุบันอย่างแท้จริง

บทที่ 5 การเรียนรู้ภาษาและการจัดการเรียนการสอน เป็นบทสุดท้ายในหนังสือ “ภาษา (ศาสตร์) กับสังคมและการสอน” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นทางด้านการเรียนภาษา การสอนภาษา และนโยบายภาษา เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับการรับภาษา (language acquisition) ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยยกประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาและการจัดการเรียนการสอนมาอภิปรายในตอนท้าย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่กับการเรียนภาษาต่างประเทศ ประเด็นการสอนหรือไม่สอนไวยากรณ์ รวมถึงประเด็นการศึกษาเชิงทฤษฎีหรือการเรียนพิเศษที่หลายคนมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น หรือเป็นธุรกิจที่แสวงหาผล

ประโยชน์จากการศึกษา แต่ผู้เขียนนำเสนอให้เห็นในอีกแง่มุมหนึ่งที่ว่า การเรียนพิเศษจะเป็นแค่เพียงการศึกษาเงา แต่ “เงา” นั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในระบบการศึกษาไทยที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้การเรียนพิเศษยังอาจถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ที่การศึกษาหรือการเรียนในกระแสหลักไม่สามารถทำได้นั่นเอง

ในภาพรวมแล้ว จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ คือ การนำเสนอเนื้อหาที่ผู้เขียนทำได้ อย่างชัดเจน ทันสมัย ผู้เขียนบูรณาการความรู้ทางวิชาการด้านภาษาและภาษาศาสตร์ เข้ากับมุมมอง ความคิด และประสบการณ์ เพื่ออธิบายประเด็นต่าง ๆ ทางสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา เรียงร้อยเรื่องราวจากประเด็นพื้นฐานที่ให้ความรู้ทางด้านภาษา สู่การประยุกต์ศาสตร์ และการนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน ชวนให้ผู้อ่านคิดและติดตาม นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้สร้างคำศัพท์ภาษาไทยเพื่อใช้แทนคำศัพท์เฉพาะที่เป็นภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาจากหัวใจสำคัญของแนวคิดตลอดจนความหมายหลัก เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ คำศัพท์เฉพาะนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น

จากที่กล่าวมาสามารถกล่าวได้ว่า หนังสือ “ภาษา (ศาสตร์) กับสังคมและการสอน” เป็นหนังสือทางวิชาการที่นำเรื่องใกล้ตัวอันเป็นประเด็นหรือปรากฏการณ์ที่สังคมให้ความสนใจมาเขียนเล่า โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ที่เป็น ความเชี่ยวชาญของผู้เขียน โดยนำเสนอผ่านมุมมอง ความคิด และประสบการณ์ที่มี ทั้งการวิพากษ์และวิจารณ์ตามหลักวิชา ผู้เขียนอธิบายประเด็นต่าง ๆ ที่ดูเป็นเรื่องยาก ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ทำให้ผู้อ่านทุกกลุ่มสามารถเข้าใจและเข้าถึงได้ ที่สำคัญหนังสือ เล่มนี้ “ไม่ได้ชวน” ให้ทุกคน “เชื่อ” ตามที่ผู้เขียนนำเสนอ แต่ผู้เขียนตั้งใจ “ชวน” ให้ “คิด” และ “ตั้งคำถาม” อยู่ตลอดเวลา ทำให้หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ “ครบรส” และ “อ่านสนุก” ตั้งแต่ต้นไปจนจบ นอกจากนี้ผู้อ่านจะได้เห็นวิธีการนำเรื่อง (ที่ดูเหมือน) เล่น ๆ มาทำให้กลายเป็นความรู้ทางวิชาการ ซึ่งแตกต่างจากหนังสือวิชาการทั่ว ๆ ไป ทำให้เห็นแง่คิดและมุมมองใหม่ ๆ อันเป็นการชี้ชวนให้ผู้อ่านได้ฝึกสังเกตเรื่องราวหรือ ประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัวมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- อนุชิต ต๋ามณีจินดา. (2565). พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก: โอกาสและความท้าทาย.
วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 22(2), 412-437.
- อนุชิต ต๋ามณีจินดา. (2566). ภาษา (ศาสตร์) กับสังคมและการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไข
เพิ่มเติม). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bergmann, A., Hall, K. C., & Ross, S. M. (2007). **Language files** (10th ed.).
The Ohio State University Press.
- Bloch, B., & Trager, G. L. (1942). **Outline of Linguistic Analysis**. Linguistic
Society of America/Waverly Press.
- Crystal, D. (2010). **The Cambridge encyclopedia of language** (3rd ed.).
Cambridge University Press.
- Finegan, E., & Besnier, N. (1989). **Language: Its structure and use**.
Harcourt Blace Jovanovich.
- Jackson, J. (2014). **Introducing language and intercultural
communication**. Routledge.
- Sweet, H. (1900). **The history of language** (Vol. 6). Dent.
- Yule, G. (2010). **The study of language** (4th ed.). Cambridge University
Press.

